

عاملیت- ساختار و سبک زندگی زنان جوان شهر گرگان

عبدالمطلب ممشلی^۱، زهرا بایی^۲، رحمت اله امیر احمدی^۳^۱ دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد آزادشهر، ایران Gmail: Am.Mamashli2@gmail.com^۲ کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد آزادشهر، ایران Gmail: BaeiZahra@gmail.com^۳ استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد آزادشهر، ایران Email: Amirahmadi569@yahoo.com

چکیده

ذوق‌ها و قریاح، استانداردهای اخلاقی، سطح اقتصادی و... را نشان می‌دهد، سبک زندگی هر جامعه، نمادی از فرهنگ آن جامعه محسوب می‌شود، به عبارت دیگر، سبک زندگی در هر جامعه نیز بیانگر هویت آن جامعه است [۲].

سبک زندگی نظام واره و سیستم خاص زندگی است که به یک فرد، خانواده یا جامعه هویتی خاص می‌بخشد. این نظام واره هندسه کلی رفتار بیرونی است که افراد، خانواده‌ها و جوامع را از یکدیگر متمایز می‌کند و هویت‌هایی متمایز می‌بخشد. سبک‌زندگی از این حیث، مجموعه‌ای کم و بیش جامع و منسجم از عملکردهای روزمره یک فرد است که نه تنها برآورنده حاجات و نیازهای مادی و معنوی وی است، که متضمن فحوائی فلسفی نیز هست. این فحوائی فلسفی همان روایت خاصی است که وی با سبک زندگی خود آن را در برابر دیگران تجسم و تجسد می‌بخشد. این روایت را می‌توان در آداب و هیئت ترکیبی آنها و رفتارها و جلوه‌های ظاهری مورد خوانش و قرائت قرار داد، بنابراین، سبک زندگی انتخاب مجموعه‌ای از فعالیت‌ها در درون محدوده‌های ساختاری است [۹]. سطح عاملیتی یا کنش‌گری این است که ما در زندگی خود انتخاب‌ها، تقلیدها، الگوگیری‌ها و تصمیم‌گیری‌هایی انجام می‌دهیم و کسی هم نمی‌تواند منکر این بشود. سطح ساختاری این است که روابط اجتماعی، مناسبات اقتصادی، فرهنگی و سیاسی و محیط عمل کنش‌گران اقتضائات رفتاری و اقتضائات عینی دارد [۴]. همچنین، رفتار سالم مانند دیگر اشکال رفتار اجتماعی، تحت تأثیر ارتباط دیالکتیک عاملیت و ساختار قرار می‌گیرد. عاملیت، توانایی عاملان در انتخاب رفتارهایشان است در حالیکه ساختار، اشاره به قاعده‌مندی‌ها در کنش اجتماعی، ارتباطات اجتماعی نمادین و دسترسی به منابعی است که این انتخابها را تقویت یا تضعیف می‌کند [۶].

نظریه‌های مختلف رابطه عاملیت و ساختار از دیدگاه جامعه‌شناختی یا عین و ذهن از دیدگاه فلسفی را در فعالیت‌های اجتماعی به سه دسته تقسیم کرده‌اند: (۱) تئوریهایی که به اصالت ذهن یا عاملیت^۲ در تحولات و مطالعات و تحلیل معتقدند. (۲) نظریاتی که اصالت را به

جهت‌گیری جامعه‌شناسی معاصر به سمت پذیرش اهمیت رو به افزایش متغیرهای ساختاری و فعالیت‌های سبک زندگی در شکل دادن به هویت شخصی و جمعی است. در این پژوهش با استفاده از روش میدانی، تکنیک پیمایش و ابزار تحقیق پرسشنامه به دنبال پاسخ به این سوال اصلی هستیم که چه رابطه‌ای بین متغیرهای ساختاری و سبک زندگی از دیدگاه زنان شهر گرگان وجود دارد؟ جامعه آماری پژوهش حاضر شهر گرگان می‌باشد که تعداد ۳۷۳ نفر از جوانان ۱۸ تا ۳۰ سال این شهر به عنوان حجم نمونه مورد بررسی قرار گرفته است. درجهت پاسخگویی به سوال اصلی این پژوهش، به بررسی و تحلیل متغیرهای عاملیت - ساختاری (تحصیلات، سطح دینداری، مصرف رسانه‌ای، فضای مجازی، ماهواره، مهاجرت، درآمد، اشتغال و تأهل) به عنوان متغیرهای مستقل و سبک زندگی به عنوان متغیر وابسته پرداخته شد. نتایج تحقیق با استفاده از ضرایب همبستگی نشان می‌دهد که بین متغیرهای عاملیت - ساختار با سبک زندگی رابطه معنی‌داری وجود دارد. با توجه به نتایج تحقیق، میزان تحصیلات، میزان دینداری، مصرف رسانه‌ای، درآمد، اشتغال، تأهل رابطه مثبت و معنی‌داری با سبک زندگی دارد و متغیرهای استفاده از فضای مجازی و استفاده از ماهواره رابطه منفی و معنی‌داری با سبک زندگی دارد. برازش، توسط نرم افزار SPSS 19 صورت گرفته است.

واژه‌های کلیدی

عاملیت، ساختار، سبک زندگی، زنان، گرگان.

۱- مقدمه

متن تمدن‌سازی و جوهر یک تمدن سبک زندگی^۱ آن است، سبک زندگی، عادات و منش‌ها، رویکردها، ذوق‌ها و قریاح، استانداردهای اخلاقی، سطح اقتصادی و... تعریف شده است. سبک زندگی، الگوی خاصی برای زندگی کردن است که عادات و منش‌ها، رویکردها،

² Agency¹ Life Style